

de **ROMMELMARKT** van
LOOWOUD
Jack Schlimazlnik

De rommelmarkt van Loowoude

Johan werd onverwacht wakker. De laatste slagen van het middernachtelijk uur galmden over de daken van Nekkerskerk. Het bevreemde hem, want gewoonlijk sliep hij door alles heen en werd hij pas wakker als om halfzeven de wekker ging - en dan niet eens altijd. Zijn telefoon zette hij 's avonds altijd uit, dus die kon het ook niet zijn. Gedesoriënteerd lag hij in zijn grote, eenzame bed, starend in het grauwe duister dat vanuit de maanverlichte nacht binnenviel. Hij hoorde niets vreemds. Hij rook niets vreemds. Maar toen hij zich omdraaide, zag hij dat het de antieke petroleumlamp, die ter decoratie op zijn nachtkastje stond, blauwig gloeide. De krullen in slaoliestijl waren duidelijk te zien, het koper glom. Hij schrok nu werkelijk wakker. Snel kwam hij overeind om de lamp uit te draaien teneinde een brand te voorkomen, maar het bleek niet het kousje dat gloeide, het was de lamp zelf die een flauw licht verspreidde.

"Wat is dit?"

Hij had niet verwacht een antwoord te horen.

Ongeveer een jaar eerder

Loowoude was een aardig dorpje, maar er was niets te beleven. Claudia en Erik woonden er omdat Rooihuizen, waar Claudia werkte, en Venstad, waar Erik werkte, respectievelijk twintig kilometer naar het westen en naar het oosten lagen. Helemaal niets was misschien overdreven, want er was een redelijk actief verenigingsleven en er was de kerk die regelmatig iets organiseerde. In beide gevallen was het aantal rollators bij de evenementen hoog. Desondanks verheugden Claudia en Erik zich elk jaar weer op de Kerstmarkt, de Nachtmis (voorafgegaan door de Kerstbingo), de Paasconcerten, de kermis met Sint-Jan en de rommelmarkt in het najaar, met Sint-Michiel.

Die rommelmarkt was iets wat hen mateloos trok. Als kinderen van de grote stad waren ze de tweedehands goederen van het platteland niet gewend, waardoor ze zich verbaasden over de authentieke boerendecoraties voor in de robuuste hofstedetuinen van de

dorpsbewoners. Elk jaar weer vroegen ze zich af of het ook in de retro-huizen van hun stadse vrienden zou staan. Elke stijl sinds het einde van de negentiende eeuw tot en met de vroege jaren tachtig, en soms nog later, was wel in de kraampjes vertegenwoordigd. Blikken bromtollen naast Rubiks kubus. Oranje Brabantia-potten met grote bruine bloemen naast originele Weckglazen. Mosgroene fauteuils met een lichteiken frame naast sierlijke Art Deco tafeltjes die leken te dansen op een tapijt in Picasso-stijl.

Het jaar ervoor hadden ze een schilderij gekocht, dat achteraf niet paste in de stijl die zij in gedachten hadden voor boven hun IKEA-designbank. Ze hadden het enorme doek nog laten taxeren, maar dat had meer gekost dan het waard was. Daarom hadden ze het een paar weken geleden, na een oproep in de Loowouder Post, meegegeven toen de kerk weer spullen voor de rommelmarkt inzamelde en stonden ze er nu naar te kijken. Het was zo te zien best een mooi schilderij voor boven de mosgroene fauteuil en een dansend tafeltje met huiselijk gerangschikt Makkums aardewerk. Het was alleen hun stijl niet. En ach, zo kon de kerk er weer aan verdienen, want de collectezak was geen vetpot.

"Weet je," zei Erik peinzend terwijl hij zijn blik liet glijden over de stoffige elektronica in de kraam ernaast, "het lijkt of er elk jaar hetzelfde aanbod is. Net als ons schilderij. Volgens mij zag ik die Akai-spoelenrecorder vorig jaar ook al staan."

"Er was hier vroeger maar één elektronikawinkel," lichtte de kraamhouder toe. "Hij had maar een beperkt aantal agentschappen. Dus als de brommerjeugd het op zijn heupen kreeg en mee wilde doen aan de nieuwste zothed, dan spendeerden ze allemaal hun zuurverdiende geld aan hetzelfde." Hij wreef met zijn wijsvinger wat stof van het apparaat. "Ik had er zelf ook een. Duur spul, ik moest er mijn brommer voor verkopen. Maar goed, ik had toen al verkering met Lies, die om de hoek woonde, dus die had ik niet meer nodig."

"Werkt hij nog?" informeerde Erik.

"Denk het wel," zei de verkoper. "Ik heb hier geen stroom om het te demonstreren, maar de pastoor heeft vanochtend nog de hele boel gezegend, dus met Gods wil..."

Erik keek nog eens goed naar de recorder. Vier sporen, maar zonder geluidsbanden. Hij vroeg zich af of hij nog ergens banden kon krijgen, dacht toen aan zijn mp3-speler en haalde zijn schouders op. "Een andere keer, Corneel." Hij wist dat hij dat het jaar ervoor ook

had gezegd. Hij had het idee dat hij het jaar erop weer een kans had. Hij nam Claudia bij de arm en slenterde met haar weg.

"Als je je bedenkt, ik sta hier tot vier uur," riep Corneel hen na.

Via de wafelkraam, waar het gruwelijk druk was en menig rollator in de weg stond, slenterden ze naar de volgende uitstalling, een grote kraam met Jugendstilvoorwerpen. Er was veel koperwerk, messing, nep-Chinees porselein en Tiffany-glas-in-lood uit alle perioden.

"Dat is precies iets voor die steampunkvriend van je," zei Claudia.

"Johan? Ja, hij zou het schitterend vinden." Erik liet zijn blik zoekend langs de waren glijden. Johan zou enkele weken later zijn verjaardag vieren, dus wat was mooier dan hem een passend steampunkgeschenk te geven? Eriks ogen bleven rusten op een prettig geprijsde petroleumlamp, helemaal heel, met een koperen mechaniek en een porseleinen reservoir dat met krullen in slaoliestijl was gedecoreerd.

Een jaar later

Het was een donkere nacht, nieuwe maan. Johan reed met grootlicht door de Nekkerspolder. Nevelflarden dansten in de lichtbundels. Zijn snelheid was ver boven het maximum en het was ronduit gevaarlijk op de smalle kadewegen die aan weerszijden sloten hadden. Hij maalde er echter niet om. De stem die hij eerder die nacht had gehoord, klonk bevelend in zijn hoofd, als een autoritair en dictatoriaal navigatiesysteem. Hij was bang voor de stem, maar hij was banger voor wat er zou kunnen gebeuren als hij niet gehoorzaamde.

"Op de kruising, links."

De stem leek tot bedaren te zijn gekomen sinds de eerste woorden die met bazuingeschal waren aangekondigd. Johan had weleens eerder gehoord van de hemelse bazuinen, een opmerkelijk geluid dat uit het niets leek te komen, hij had ze op YouTube ook weleens gehoord, maar het geluid in zijn zolderkamer had niet alleen iets bovennatuurlijks, het had ook iets angstaanjagends dat hem kippenvel had gegeven. Daardoor kreeg het begrip 'hemels' een andere betekenis. Iets dat moest worden gehoorzaamd, een toornige god met fanatieke profeten en slaafse gelovigen. Hij remde af om op gematigde snelheid de bocht naar links te maken, de Boezemweg op. Met een snelle blik over zijn schouder zag hij dat de gloeiende petroleumlamp, goed ingepakt, nog stevig in de veiligheidsgordel van

de achterbank hing. Hij drukte het gaspedaal in en schakelde vlot door naar de hoogste versnelling.

Op de lange, rechte provinciale weg langs de boezemwetering durfde Johan de cruise control aan te zetten. Hij wist dat hier voortdurend snelheidscontrole was en hij had geen zin in boetes. Gewoonlijk liet hij zich door zijn smartphone waarschuwen, maar die lag nog thuis op het dressoir. Hij stoof langs het kanaal. Het begon hem te dagen waar de stem hem heen wilde leiden: over enkele kilometers was er een aansluiting op de rijksweg.

Een flits van achteren deed hem opschrikken. Hij herkende het punt, er stond daar een vaste snelheidscamera. Toen keek hij op zijn snelheidsmeter, die tegen de 130 aanhing, terwijl hij de cruise control op 85 had ingesteld. Het was immers een 80-km-weg. Hij remde af, maar de cruise control liet zich niet opnieuw instellen.

Inmiddels was het viaduct van de rijksweg te zien. Johan concentreerde zich op de stem. Waar zouden ze heen gaan? Noord of zuid? Het werd onder het viaduct door en de scherpe bocht om in zuidelijke richting te rijden. De motor gromde toen de auto op de lege rijksweg accelereerde naar 180. De rem leek niet meer te werken toen Johan vaart wilde minderen bij het zien van achterlichten in de verte voor hem. Van de achterbank kwam een steeds helderder blauwe gloed.

Het was merkwaardig dat de lamp licht gaf. Johan had weinig verstand van die ouderwetse lampen. Slechts één keer had hij met een kornuit de lamp aangestoken met geleend lampenkatoen en een scheut petroleum dat een ander gebruikte voor een retro-verfbrander. Er kwam veel rook vanaf -stoomsel, had de kornuit gezegd- en ze waren blij dat ze hun gasmasker ophadden want de stank was niet te harden geweest. Zo'n blauwe gloed was het echter niet geweest.

Enkele uren eerder

"Zijn we er klaar voor, Corneel?"

Corneel bladerde door de lijst. "Een grote roodkoperen kolenkit met een Delftsblauw aardewerken handvat? Die heb ik nog niet gezien."

De pastoor gebaarde met een schichtige blik op de klok naar de vrijwilligers dat ze moesten zoeken, en rap een beetje. De kolenkit werd uiteindelijk tussen de nachtspiegels gevonden.

"Een stel houten ganzen, wit gebeitst, een brabantse bonte strik om de nek?"

Een vrijwilligster vond de ganzen in een kist met houten speelgoed.

"Een lodereindoosje, verzilverd, ingelegd met emaille?"

Na enig zoeken werd het doosje eveneens gevonden.

"Dan missen we alleen de petroleumlamp nog," constateerde Corneel. Op zijn lijst waren alle andere voorwerpen afgevinkt.

"Die is wel belangrijk," zei de pastoor peinzend. "Heeft niemand dat ding gezien?" Weer keek hij op de klok. Ze waren vroeg begonnen, want de dag erop zouden ze al om zeven uur moeten beginnen met het inrichten van de rommelmarkt. Hij wilde niet te laat naar bed. "Laten we koffiedrinken en dan systematisch de boel doorzoeken. We mogen niets over het hoofd zien."

Een paar kopjes koffie en twee uur zoeken later wisten ze het zeker: de petroleumlamp was niet aanwezig.

"Goed dan," zei de pastoor. "Blijkbaar is de lamp niet gedoneerd. We hebben wel genoteerd wie de petroleumlamp vorig jaar heeft gekocht?"

Corneel haastte zich naar de archiefkast van de kerk om de lijsten van het jaar ervoor te raadplegen. Het duurde niet lang voor hij de naam van de kopers vond. "Erik en Claudia van Buuren."

"Die zijn niet van hier," zei een oudere vrijwilligster die al een eeuwigheid aan de kerk verbonden was. "Wat weten zij er nou van?"

"Alle vorige jaren hebben ze wel gedoneerd," wierp Corneel tegen. Hij kende het stel wel. Erik hielp altijd mee met de barbecue van de hengelsportvereniging en Claudia collecteerde voor het Zwerfkattenfonds dat zijn vrouw Lies beheerde. "Ze wonen hier al weer wat jaartjes."

"Maar weten ze ook?"

"Daar komen we snel genoeg achter, mevrouw De Cluijver. Waar wonen ze?"

Corneel wist het uit zijn hoofd. "Schoolstraat 28, in het oude pand van de kruidenier."

De Van Buurens zaten net klaar voor de nachtfilm toen de deurbel hun worst-kaas-scenario onderbrak. Fronsend zette Erik zijn cognacje terug op de salontafel. Hij knoopte zijn overhemd dicht terwijl hij naar de voordeur liep. Waarom werd er niet aan de keukendeur geklopt, zoals gebruikelijk was in Loowoude?

Hij rommelde met het nachtslot dat al maanden niet meer open was gegaan. Toen hij opendeed, schrok hij van de pastoor die op de stoep stond. Daarachter zag hij zijn vismakker Corneel, die tevens diaken van de Sint-Michielskerk was.

"Het spijt mij dat wij u zo laat nog lastigvallen, meneer," zei de pastoor. "Mevrouw," voegde hij eraan toe toen Claudia in haar peignoir en met haar wijnglas in de hand kwam kijken wie er zo laat nog aan de deur was. "Het is dringend. Van levensbelang!"

Erik wierp een blik op zijn vrouw. "Kom dan maar binnen," zei hij na een goedkeurend knikje van haar.

Later

De rijksweg na het knooppunt Hoenoord was vrijwel leeg. Nu en dan haalde Johan een late reiziger in. Hij vernam niets meer van de stem. Eén keer had hij geprobeerd de uitrit te nemen om bovenlangs, over een viaduct, te keren en terug naar Nekkerskerk te gaan, maar de stem had hem met een gevaarlijke manoeuvre gedwongen op de rijksweg te blijven. Dus reed hij nu rechtdoor, zoals bij zijn rijlessen, alleen afslaan als de instructeur daarom vroeg en verder op de borden letten.

Johan keek in de achteruitkijkspiegel. Hij zag regelmatig een flits van een snelheidscontrole en verder de in de duisternis wegglijdende koplampen van de auto's die hij had ingehaald. Hij zag ook zijn eigen gezicht, zijn donker omrande ogen in zijn bleke gelaat. Was dat van vermoeidheid of door de blauwe gloed van de achterbank? De gloed leek enigszins te pulseren. Even overwoog Johan de lamp als zwaailicht te gebruiken, want zijn snelheid was niet geheel ongevaarlijk, maar het plaatsen van de petroleumlamp op het dak van zijn Golf leek hem geen goed idee hoe rete-steampunk het ook zou zijn. Hij geeuwde. Het klokje op het dashboard gaf aan dat het al na halfeen was, hij was al ruim een half uur onderweg en hij wist nog steeds niet waarheen of waarvoor.

Eerder

"Het was in het voorjaar van 1897 dat de Onze-Lieve-Vrouwekerk na blikseminslag tot de grond toe afbrandde. Sommigen zagen daarin de hand van God, maar ik weet niet of dat correct is. Er waren wel geruchten over misstanden in de kerk, iets met de pastoor, men zag op donkere nachten vreemde lichten in de kerk, tijdens de mis leek

wierook een kwalijke geur te moeten maskeren, maar niemand weet nog wat er waar van is. De pastoor, die in de consistorie de dienst van de volgende dag voorbereidde, kwam om in de vlammen. Hem kon niets meer worden gevraagd. Zelfs zijn lichaam werd niet gevonden tussen de overblijfselen van de kerk. Moge hij in vrede rusten." De pastoor sloeg een kruisje. Hij zat in de relaxzetel naast de gedoofde haard en vertelde. Ondertussen deed hij zich tegoed aan de blokjes Leerdammer die hij met een door Claudia ingeschonken soepel wijntje wegspoelde. Nu en dan keek hij weer op de Friese staartklok.

"Kort na de ramp ontving de kerkgemeenschap een gift waarmee de kerk herbouwd kon worden. Al in het najaar was de wijding, op Sint-Michiel, en de kerk werd naar deze heilige genoemd. Maar direct na de kerkwijding kwam de gever van de gulle gift en eiste het geld terug. Het bleek dat hij erop had gerekend dat de verzekeraar geld zou uitkeren voor het op mysterieuze wijze gestorven vee eerder dat jaar, maar dat de verzekeraar de omstandigheden, met levend uitgebeende koeien naar het leek, te mysterieus en dubieus vond om onder de dekking te laten vallen. De kerk had echter al het geld al uitgegeven aan het nieuwe gebouw. Uiteindelijk werden ze het eens over een rente op zijn investering, maar erg tevreden was hij niet. Hij sprak een vloek uit over de kerk, dat de gemeenschap harder zou worden getroffen dan vóór de blikseminslag als zijn eisen niet werden ingewilligd. Er viel weinig aan te doen. Men besloot eens per jaar een rommelmarkt te houden om het geld voor de rentebetaling in te zamelen."

De pastoor liet zich nog een keer inschenken.

"Om te voorkomen dat de opbrengst te weinig was of dat er te weinig spullen werden ingezameld, werden enkele spullen van de kerk aangeboden bij de eerste rommelmarkt. Een groot schilderij, een fauteuil uit de pastorie, de petroleumlamp en nog een paar voorwerpen meer. Deze spullen werden gewijd en de afspraak was min of meer dat de kopers de spullen mee konden nemen en het volgende jaar weer moesten aanbieden voor de rommelmarkt. Als ze erg gehecht waren aan de spullen, konden ze iets van gelijke waarde laten wijden. Maar de meeste mensen gaven het het volgende jaar mee bij de inzameling van de rommelmarkt. Al was het maar om de ellende te ontlopen die men voor de brand had gekend."

Een blokje Friese nagelkaas en een dikke plak leverworst vonden de gretige mond van de pastoor. Hij ronde het snaaien af met een bescheiden cocktailaugurkje.

"De kerk moet deze voorwerpen terugkrijgen om te wijden en weer te kunnen verkopen. Het zal anders slecht aflopen met Loowoude." Het cocktailprikkertje van de leverworst trilde in zijn hand. "Ik weet niet wat er gaat gebeuren, maar het moet gruwelijk zijn. De ene na de andere pastoor hield het al snel voor gezien in Loowoude. Die rommelmarkt kan er best eens mee te maken hebben. Als er een voorwerp te laat wordt ingeleverd, ongewijd is, of helemaal is verdwenen, betekent dat rampspoed. U begrijpt dus dat we de collectie compleet moeten hebben," besloot de pastoor zijn relaas. Hij wiste het zweet van zijn voorhoofd, hoewel het niet zo heet was als de nachtfilm had beloofd. "We zouden daarom graag zien dat u de petroleumlamp doneert voor de rommelmarkt."

"We hebben hem niet," zei Erik. "Ik heb hem aan een vriend gegeven voor zijn verjaardag."

De pastoor stond onmiddellijk op. "Laten we dan naar die vriend gaan." Met een beetje geluk lag bij nog voor middernacht in bed en kon de rommelmarkt tijdig beginnen.

"Hij woont in Nekkerskerk."

De pastoor staarde Erik even aan. "Nekkerskerk?" De plaatsnaam zei hem niet zoveel. Toen begon het hem te dagen dat het in de Nekkerspolder kon liggen, waar hij weleens met Corneel was geweest, want er zouden volgens zeggen veel goede visstekken langs de boezemwetering zijn. Het was een lange reis naar het noorden geweest, waarbij ze voor knooppunt Hoenoord zeker een half uur in de file hadden gestaan. Toen ze eindelijk hun hengel konden uitwerpen op een idyllisch stekje langs de Boezemweg, hadden de vissen de benen al genomen. Een sterk staaltje evolutie, maar daar ging het nu niet om. Het was vrijwel uitgesloten dat ze op tijd naar Nekkerskerk en terug konden rijden.

"Met Gods genade zou het kunnen," zei Corneel bedachtzaam. "Ik heb de Porsche van dokter Knijff in reparatie. Hij is op en top, ik moet hem alleen nog schoonmaken."

"De auto van de dokter? Ik weet niet of ik-"

"Ik rij," onderbrak Corneel hem. "Ik moet toch kijken of het wagentje na al die reparaties nog goed genoeg rijdt voor onze noodarts." Hij grijnsde. "Voor het overschrijden van de

maximumsnelheid zal ik boeten bij de overheid en biechten bij u. De dokter heeft een zwaailicht, dus..."

De pastoor keek op de Friese staartklok aan de muur van huize Van Buuren. "Ga dan vlug, met Erik en Gods zegen." Hij sloeg een kruisje.

In het voorbijgaan kon Johan de plaatsnamen op de borden boven de weg ontcijferen. "Venstad," mompelde hij hardop. De naam kwam hem bekend voor. Toen wist hij het weer: Zijn maat Erik woonde in Venstad. Of werkte er en woonde in de buurt, hij had het weleens over een kerrukdorreppie gehad waar hij woonde. Hij herinnerde zich dat het Erik was geweest die hem de petroleumlamp had gegeven op zijn dertigste verjaardag, een groot feest met veel vlammeende absint. "Het ziet ernaar uit dat je terug naar huis wilt," zei hij, over zijn schouder kijkend, tegen de lamp.

"Over zeshonderd meter, rechts aanhouden," dwong de stem.

Venstad lag onder een oranjeachtige koepel van licht. Johan kon de zendmast zien en de toren van de Sint-Jodocus. Hij reed over de rondweg langs de moderne kantoorpanden om die even later achter zich te laten en de stikdonkere polder in te duiken. Het was de provinciale weg naar Rooihuizen. Na het dorp Ossenwaaij kwam de plaatsnaam Loowoude op de borden. Johan wist het inmiddels zeker, daar woonde Erik.

"Die bijgoochem zal die lamp toch niet behekst hebben?" Hij vroeg het zich hardop af. "Hij zal hem niet terug willen hebben, dat ding is veel te excentriek voor zijn smaak, laat staan voor die van zijn vrouwtje."

Er klonk gegrom vanaf de achterbank. Johan schrok, miste daardoor bijna de afslag Loowoude. Het was dat er een enorm spandoek hing om de mensen te wijzen op de rommelmarkt die de volgende dag -of eigenlijk later die dag, want het was al na middernacht- zou worden gehouden, anders was hij er finaal aan voorbij gereden. Hij verloor bijna de macht over het stuur toen hij met te hoge snelheid de smalle weg inreed. Er waren geen lantaarns. Aan beide zeiden stonden knotwilgen. Daarachter: duisternis. Zijn hart ging tekeer in zijn borstkas en dat kwam pas weer een beetje tot rust toen hij op een relatief lang, recht stuk de slingerende wagen weer in de hand kreeg. Hij had het grootlicht weer aangedaan. Zo hard hij durfde reed hij over de weg, waarbij hij zich bijna lanceerde op een brug, waarna zijn hart in zijn keel klopte. Hij dacht het licht

van de kerkklok van Loowoude te zien, maar toen maakte de weg een scherpe bocht.

Verblindend licht scheen in Johans ogen.

Even eerder

Erik en Corneel zaten samen heimelijk in de Porsche 911 van dokter Knijff. De auto had de groene kentekenplaten van Corneels garagebedrijf, als er al boetes zouden volgen, zou drs. Ezechiël P. Knijff er niet van weten.

"Hoeveel haast hebben we?" vroeg Erik. Ze hadden al veel tijd verloren met het op spanning brengen van de banden, het bijvullen van olie, brandstof, ruitenwisservloeistof en het koelkastje (met blikjes energydrink die volgens Corneel toch heus noodzakelijk waren), en tenslotte de garage herinrichten zodat de sportwagen zelfstandig naar buiten kon rijden, om vervolgens de meuk en zooi weer naar binnen te sjouwen.

"Haast? Die lamp moet op de rommelmarkt worden verkocht, dus ik dacht, tot morgen. Maar mijnheer pastoor zei dat het voor zonsopgang moest zijn."

"Uurtje of vier nog. Ik zal Johan bellen, misschien kan hij ons tegemoet rijden."

Terwijl Erik het nummer van zijn vriend in zijn telefoon zocht, bediende Corneel de navigatie.

"Kun je niet gewoon naar Venstad rijden, Corneel? Dan kijken we daar wel verder."

"In het donker? Dan heb ik toch echt liever de navigatie erbij. Wat is het adres van die vriend van je?"

Erik had de contactgegevens gevonden. "Hagedoorn 15B, Nekkerskerk." Hij belde. Hij kreeg onmiddellijk de voicemail. Hij probeerde het nog een keer, weer voicemail. "Het lijkt erop dat Johan zijn telefoon uit heeft staan." Hij gooide zijn telefoon op het dashboard.

Corneel startte de auto. Langzaam reden ze door het verblijfsgebied van Loowoude. Hij claxonnerde toen ze langs het huis van de Van Buurens reden en later nog eens, toen hij langs zijn huis reed waar Lies in de rosse gloed van de nachtfilm op de bank zat, waarschijnlijk met de poes op schoot.

"Kom op, gas, we zijn uit de bebouwde kom!" Erik zette zich schrap. "Laat zien wat die Porsche kan!"

De laatste lantaarnpalen verdwenen snel achter hen, het onpeilbare duister van een nieuwemaansnacht lag voor hen.

Corneel zat naar voren gebogen achter het stuur, zijn neus bijna op de voorruit, alsof hij nachtblind was, ondanks het grootlicht. Hij tuurde moeizaam voor zich uit vanonder een diepe frons.

Erik probeerde zich niet te ergeren. Hij keek uit het zijraampje naar zijn eigen reflectie en de polder daarachter. Hij probeerde Ossenwaaij te zien, dat daar ergens moest liggen. Hij keek wat beter toen hij een vreemd blauw schijnsel met hoge snelheid door de polder zag passeren. Wat is dat? Hij dacht aan de verhalen over dwaallichten die regelmatig in de polder werden gezien. Of was het een ufo? Het had zich zo snel verplaatst! Hij had in de Loowouder Post nog iets gelezen over vreemde patronen in de aardappelvelden, die op een onverklaarbare manier waren ontstaan. Hij greep zijn telefoon. Als hij het blauwe schijnsel nog een keer zou zien, zou hij het filmen.

Corneel remde voor de scherpe bocht. Er stonden spiegels, maar de enige lantaarnpaal was kapot. Het was een onoverzichtelijke plek, met een doorgaand fietspad, de uitrit van Melkinrichting Eris en het transformatorhuisje dat in woest struweel met woekerende wilde rozen stond. Hij kon dan ook niet meer remmen toen een auto op hoge snelheid de bocht om kwam. Een botsing was onvermijdelijk.

Shit, dacht Corneel, zonde van al dat werk aan die Duitser.

Het is hier warm, vind je niet?" De pastoor maakte zijn priesterboord los zonder op antwoord van Claudia te wachten.

Claudia had het niet warm. Ze was wel wat opgelaten, zo alleen met de pastoor op de late avond. De mannen hadden haar ervan overtuigd dat het makkelijk zou zijn als zij en de pastoor in huis zouden blijven als centraal punt. Mocht Johan opbellen, dan was er niet alleen iemand thuis, maar ook iemand die precies wist hoe de vork in de steel zat. Dus zat Claudia in haar peignoir op de bank aan de borrelnoten en augurkjes te knabbelen. De nachtfilm kon ze wel vergeten. In plaats daarvan had ze naar een documentaire over overleven in de wildernis van Alaska gezapt. Ze kreeg het er koud van.

De pastoor trok na enige tijd zijn jasje uit. Hij zweette als een otter.

Claudia keek naar haar gast vanuit haar ooghoek. Ze kon zich niet voorstellen dat de man zo bang was dat de petroleumlamp niet tijdig

terug zou komen. Wat kon er nu helemaal gebeuren? Er waren in de negentiende eeuw verschillende vervelende dingen in Loowoude gebeurd, zoals de dijkdoorbraak van 1861, toen de hele polder onderwater stond, of de grote brand van 1834 die het halve dorp in as had gelegd. Het rampzalige 'jaar zonder zomer', 1816, dat ook Loowoude had getroffen. Niet te vergeten geheimzinnige veesterfte in de winter van 1896/1897, volgens Lies veroorzaakt door duivelstekens in het gewas. En natuurlijk de fatale kerkbrand van 1897.

Ze schrok op toen plots de haard ontvlamde. Vuur danste op het hout dat Erik eerder had opgestapeld. Het was min of meer ter decoratie geweest, want de beroete haard was meer een ongezellig zwart gat als het vuur niet brandde. De blauwige vlammen waren echter ook niet gezellig. Het vuur stonk.

"Waarom heeft u de haard aangedaan als u het zo heet heeft?" vroeg Claudia.

Het zweet liep tappelings over het gezicht van de pastoor. Hij hijgde zwaar.

"Gaat het wel goed met u? Moet ik de dokter bellen?"

"Nee, het gaat... het gaat..." Het klonk weinig overtuigend. "Het gaat..." De diepe tenorstem zonk weg, net als het bewustzijn van de man.

In een reflex greep Claudia de telefoon. Het nummer van de huisarts, Knijff, stond op de draaischijf. Hij zou met de fiets moeten komen nu zijn Porsche in reparatie was, overwoog Claudia terwijl ze haar trillende vinger in het juiste gaatje van de draaischijf probeerde te steken.

"Doe geen moeite." De pastoor was opgestaan. Hij was vreemd rustig. Hij zweette niet meer. In plaats daarvan dansten blauwe vlammen op zijn lichaam. Er kwam stoomsel uit zijn oren.

Claudia liet de telefoonhoorn uit haar handen vallen. Ze herkende het gezicht van de pastoor niet terug, het was op een merkwaardige manier verwrongen en tegelijkertijd vaag. Bovendien grijnsde het angstaanjagend. Ze kokhalsde.

"Het wordt tijd dat Loowoude weer kennis maakt met het ware geloof." Hij deed een stap naar voren met benen die langer en geleder waren dan Claudia zich herinnerde. "Het wordt tijd dat de Aardmens zich weer met de Sterrenmens verenigt. Laat onze bloedlijnen samensmelten."

Claudia gilde. Ze rende naar de deur. Haar peignoir gleed van haar schouders toen die werd vastgegrepen door de gretige handen van de pastoor, maar ze rende door, naar de keuken, naar de buitendeur, nog steeds gillend en slechts gehuld in haar babydoll. Haar donzen pantoffels gleden van haar voeten. Het dons smeulde toen de pastoor langs liep.

Er knipten geen lichten aan door het gegil. Alle burens sliepen stevig door achter de energieklaas A+ isolatie. Dat, of ze waren de geluiden van de sm-zolder van Schoolstraat 28 gewend geraakt.

De deur van de schuur was niet op slot. Claudia glipte naar binnen en trok de deur dicht juist voor het gezicht van de pastoor, dat geen gezicht meer was. Het herderlijke was ook ver te zoeken. Ze draaide de deur op slot. Ze deed de knip erop, en de ketting. Ze hoopte dat hij het raam niet zou inslaan, dan was ze verloren. Toen deed ze het licht aan, wat haar rustiger maakte, want het hield de griezelige schaduwen buiten, die door de blauw brandende man werden veroorzaakt. Ze keek goed om zich heen. Het had geen zin om de deur te barricaderen, want die opende naar buiten. Ze kon hooguit de fietsen ervoor zetten in de hoop dat dat het monster zou vertragen als hij de deur open zou krijgen.

"Doe toch open! Nu je man er niet is, kun je de mensheid van dienst zijn. Een grote dienst! Het is niet ernstiger dan bloed doneren." De pastoor klopte netjes aan. Zijn gestalte was duidelijk zichtbaar binnen de blauwe halo die door de gaten van het gehaakte gordijntje scheen.

Koortsachtig verschoof Claudia de fietsen. Alles wat ze tegenkwam wierp ze er bovenop. Waar was de ladder? Even vreesde ze dat ze die voor de rommelmarkt hadden meegegeven, maar toen herinnerde ze zich dat Erik zich eraan vast had willen binden. Hij lag op zolder, onbereikbaar. Via de Black&Decker werkbank klauterde ze op de vliering van de schuur. Daar lagen de vakantiespullen. Al snel vond ze de slaapzakken, waaronder ze zich verborg. Met trillende vingers graaide ze in haar beha, waar ze al snel vond wat ze zocht: haar mobiele telefoon.

"Laat me dan toch minstens wat van je genetische materiaal nemen. De mensheid zal je dankbaar zijn, als je de mooie, intelligente oermoeder van hun sterrenras wordt!"

Ze dankte Erik voor het idee de mobiele telefoon met een speciale app als geheime vibrator te gebruiken. Als hij belde, wond het haar

op. Maar hij belde niet om haar in het donker tussen de slaapzakken te verwennen. Ze zocht zijn nummer en drukte op de belknop.

"Waag het niet die verdoemde lamp hierheen te brengen!" gromde het wezen van buiten. "De pastoor heeft hier niets meer te zeggen, Loowoude behoort de sterren!"

Kort daarvoor

"Ik denk dat ik hiermee het toernooi om de Gouden Hengel wel ga winnen," zei Erik toen hij Corneel op de kant trok. Bibberend ging Corneel naast Johan zitten, die eveneens onder de modder en de waterplanten zat als de nekker waarnaar zijn thuispolder was genoemd.

Erik haalde zijn telefoon uit zijn jaszak. Zo te zien werkte het robuuste model nog. Hij belde 112. Ambulance, politie. Ongeduldig beantwoordde hij alle vragen van de centrale. Terwijl hij de dame aan de andere kant van de lijn te woord stond, nam hij de plaats van het ongeval in zich op. De Porsche had het transformatorhuisje geschampt, was over de weg gestuiterd en toen links de sloot ingegleden, zodat Erik er als passagier makkelijk uit kon klauteren. Johans Golf was uit de bocht gevlogen en in een andere sloot beland. Vanuit het water daar drong een spookachtig pulserende blauwe gloed door. De bewuste petroleumlamp, zo had Erik uit Johans onsamenhangende woorden begrepen. Hij begreep alleen niet hoe die lamp kon branden terwijl die in het water lag.

De telefoon ging. Volgens het display was het Claudia die belde.

"Zeg het eens, meisje van me."

"Waar ben je?" Ze fluisterde met gejaagde ademhaling.

"Niet ver van Loowoude."

"Heb je Johans lamp?"

Erik keek naar de blauwe gloed in het water. Het was net zeevonk. "Bijna," zei hij.

"Schiet op, wil je? Ik weet niet hoe lang ik het hier nog volhoud." Een gedempte snik volgde.

Erik verstijfde. "Wat is er?"

"Zorg dat die lamp zo snel mogelijk hier komt!"

"Ik kom eraan," zei Erik. De blauwe gloed vervaagde langzaam. Vanover het polderland klonken de kerkklokken die één uur sloegen. Het spookuur was voorbij. In de duisternis kwamen nu blauwe zwaailichten snel naar de plaats van het ongeval.

Zodra de hulpverleners arriveerden, liep Erik naar een van de beide politiewagens. Een van de agenten stond er een snel sigaretje te roken. "Kunt u mij naar Loowoude rijden? Het gaat niet goed met mijn vrouw."

De politieagent en zijn collega waren welwillend. Ze namen de drijfnapte man met zijn pakje aan boord van de surveillanceauto en stoven terug naar Loowoude. Het ambulancepersoneel bekommerde zich inmiddels om de drenkelingen en de brandweer was onderweg om de auto's uit de sloot te trekken. De collega's van de andere surveillanceauto konden het ongeval makkelijk zelfstandig afhandelen.

Erik zat op de achterbank, de lamp in zijn armen. Het stuk antiek mocht niet breken. Hij was op zich niet bijgelovig, maar de onsamenvangende zinnen van Johan hadden hem doen inzien dat er toch iets vreemds met die lamp was. Waarom zou zijn vriend anders midden in de nacht in zijn auto zijn gestapt om met die lamp naar Loowoude te rijden? En dat helemaal zonder mobiele telefoon of ander navigatiesysteem!

De politie maakte haast. Vermoedelijk wachtte hen een sterke bak koffie op het bureau waarmee ze de rest van hun nachtdienst konden doorstaan. Ze zetten Erik af bij Schoolstraat 28, maar toen ze de vreemde gloed uit de achtertuin van zagen, stapten ze wat aarzelend uit.

De ene agent, een lange kerel van een jaar of vijftig, trok bijna automatisch zijn pistool. Hij had een grimas waaruit Erik opmaakte dat zijn haren hem te bergen zouden hebben gerezen als hij geen kale knikker onder zijn politiepet had gehad. De andere agent, een vlotte blonde dame van een jaar of dertig greep de brandblusser uit de kofferbak.

Het stonk rond het huis. Het was geen brandlucht, meer iets chemisch. Het deed Erik denken aan de maffia, aan zijn eerste vakantie met Claudia in het zonnige Palermo, aan hun bezoek aan de Etna - zwavel. Het stonk hels, als het kippenhok van buurman De Reus die wekenlang dood in zijn kelder had gelegen. Maar daar had geen vreemd blauw licht geschinen dat hem de rillingen over de rug deed lopen.

Gebarend wees Erik de beide agenten hoe ze via de oude leveranciersingang in de tuin konden komen. Hij gaf ze de sleutel.

"Voorzichtig draaien en tegelijkertijd aan de deurklink trekken," fluisterde hij.

"Hoe?"

Erik schrok van het naargeestige antwoord. Het bleek maar een uil te zijn die in de jacht was gestoord door de agenten. Ze gingen verder. In de achtertuin zagen ze de pastoor bij de schuur staan. Zo te zien stond hij in brand. Gelukkig waren de vlammen nog niet overgeslagen op de schuur.

De agente nam kordaat het blusapparaat ter hand. Ze spoot met ferme hand het bluspoeder op de pastoor. Het was niet volgens het boekje, maar ze kon niets beters verzinnen.

"Hou daarmee op. Het heeft geen zin. De mensheid staat een grootser lot te wachten." Het was niet de tenorklank van de pastoor die uit de verwrongen mond kwam. Het blusmiddel leek de pastoor niet te deren. De vlammen evenmin.

Misschien zijn het helemaal geen vlammen, dacht Erik. Het zou plasma kunnen zijn, zoals in de plasmalampen die veelvuldig tussen de seventies-kitsch op de rommelmarkt te vinden waren. Terwijl hij met de petroleumlamp in zijn handen stond, ver achter de agenten, hoorde hij opnieuw een merkwaardig geluid. Geen naargeestige uil dit keer. Het klonk als ... "Claudia!" Hij pakte zijn telefoon, belde haar met de sneltoets.

"Erik!" Haar stem klonk verstikt door de luidspreker. "Waar ben je?"

"In de achtertuin. Waar zit jij?"

"In de schuur, op de vliering. Is hij er nog? Ik durf niet te kijken."

Erik wist wie ze bedoelde. "Mijnheer pastoor staat voor de deur van de schuur. Wat is er aan de hand?"

"Hij wil mijn bloed hebben," snikte Claudia. "Het is onze pastoor niet meer, het is een monster. Doe er wat aan!"

Voor zover de emancipatie van mijn generatie, dacht Erik. Zijn schoonmoeder zou zich in haar graf omkeren, maar ze was gelukkig nog niet dood. "Hoe zou ik dat moeten doen?"

"Hij is bang voor de lamp, Erik. Die lamp heeft er iets mee te maken."

Erik keek naar de lamp in zijn andere hand. Die leek aanvankelijk te gloeien, maar door het poetswerk van Johan was dat slechts de weerspiegeling van de vlammen die uit de pastoor sloegen. "Blijf waar je bent, schat. Ik zal kijken wat ik kan doen." Hij slikte een brok

in zijn keel weg. "... anders zien we elkaar aan gene zijde." Hij haalde de lamp nu helemaal uit de veilige verpakking van bubbeltjesplastic.

De pastoor was niet onder de indruk. Hij bleef met zijn handen op de deur beuken. "Geef ons waar we recht op hebben! Niet voor niets is ons zaad hier gezaaid, al eeuwen wachten wij op het ontkiemen van het nieuwe ras. Jij, Claudia van Buuren, bent bezwangerd door het sterrenstof."

Erik keek ervan op. Het verklaarde veel, de augurken die tegenwoordig het worst-kaas-scenario begeleidden bijvoorbeeld. Toch betwijfelde hij of het sterrenstof was. Hij was echter niet lang afgeleid. Wat moest hij doen met de lamp? Koortsachtig dacht hij na. "Steek hem aan," vroeg hij uiteindelijk de agent, terwijl hij naar de lamp knikte.

De agent viste zijn aansteker uit zijn uniformjasje. Samen lieten ze het lampenkatoen ontvlammen. De stank van de brandende petroleum was minder erg dan de helse dampen die van de pastoor afkwamen. De agent camoufleerde beiden door een sigaretje op te steken.

De pastoor leek nog gruwelijker te vervormen dan voorheen. Zijn ledematen rekten zich uit. In het blauwe schijnsel waren nu zijn ingewanden te zien die Erik deden denken aan een kikker die hij op het lyceum had moeten ontleden. De mond, voorzien van vlijmscherpe tanden, stond open als De Schreeuw, maar geluid kwam er niet uit, in elk geval geen geluid dat voor het menselijk oor hoorbaar was. Hier en daar sloegen honden aan. Een ruit bij de achterburen versplinterde als door een operazangeres. De vlammen knetterden.

Erik liep naar de pastoor toe, waarbij zijn petroleumlamp grillige schaduwen in de verder donkere tuin wierp. Het enige licht kwam van de sterren in de nieuwemaansnacht.

"Weg!" Het wezen dat de pastoor was sloeg met een veel te lange arm met veel te veel ellebogen naar de lamp. Hij sloeg er dwars doorheen, alsof er nooit een lamp was geweest. Tegelijkertijd likten de blauwe vlammen aan hun oranje-gele kameraad in de lamp, erheen bewegend als insecten op een zomerdag. Plots slurpte de lamp de blauwe vlammen op. De pastoor krijsten en met zijn kreet walmde stoomsel uit zijn lichaam, een zinderende substantie die zijn weg naar de sterren zocht.

Nu de entiteit uit hem was geweken, sloeg de pastoor een kruisje om direct daarna ineens te zijgen. Erik kon hem nog net opvangen. "Bel dokter Knijff," zei hij tegen de politieagente. "Laat hem met spoed komen. En zeg hem dat de reparatie van zijn Porsche iets langer duurt dan voorzien."

Later op die dag

Mevrouw De Cluijver zat hijgend op haar rollator in het ochtendzonnetje. Moe maar voldaan keek ze naar de goedgevulde kramen van de rommelmarkt. Heel Loowoude zou weer uitlopen om te zien of er iets van hun gading bij zou zijn en als ze geen spullen vonden, dan zouden ze hun geld wel laten rollen in de wafelkraam die mevrouw De Cluijver dit jaar samen met Lies van de diaken beheerde. Ze moest van de pastoor opletten dat Lies het geld niet doneerde aan de zwervkatten. De Loowoudelingen en een verdwaalde Ossenwaaijer verzamelden zich al verkneukelend op het parkeerterrein, een enkeling liet zijn blik al begerig over de spullen in de kramen gaan. Mevrouw De Cluijver veerde op toen ze de notabelen van het dorp aan zag komen lopen. Ze wuifde. De pastoor en de dokter zagen er echter niet zo jofel uit. Misschien hadden ze ook niet zo goed geslapen door dat rare licht in het dorp, en dat gekrijs in de nacht. De zwervkatten van Lies maakten het ook veel te bont, en dan wilde ze niet eens weten wat de Van Buurens op hun zolder uitspookten.

"Mevrouw De Cluijver," zei dokter Knijff. "U ziet er goed uit. U verheugt zich natuurlijk op de rommelmarkt."

Dat zegt hij nooit als hij mijn röntgenfoto's bespreekt, dacht mevrouw De Cluijver. Ze snoof. "Het zal een mooie dag worden," antwoordde ze. "Zullen we dan maar beginnen met de officiële opening door mijnheer pastoor?"

De pastoor knikte. Hij keek verlangend naar de rollator toen hij naar het middelpunt van de belangstelling schuifelde. Hij tikte op de microfoon. De holle "POK!" die over de rommelmarkt klonk, deed iedereen opkijken. De menigte kwam van de parkeerplaats en de wafelkraam om de pastoor heen staan.

"Voordat ik dit jaar de rommelmarkt open, wil ik u erop attenderen dat deze rommelmarkt een doel heeft, namelijk het geld bijeenzamelen om de in het verleden gemaakte afspraken rondom ons fraaie kerkgebouw te kunnen financieren. De brand die 120 jaar

geleden onze gemeenschap trof, was een brand die zuiverde. Loowoude heeft sinds die brand niet meer de ramspoed gekend die voorheen tekenend was voor dit dorp. Ik weet niet welk kwaad ons daarvoor had getroffen, wel weet ik dat ons vrome geloof in God ons prachtige dorp heeft behoed voor de ondergang." Hij wankelde even. Het was een lange nacht geweest, uitputtend. "In die strijd om ons welzijn wil ik vooral de volgende burgers bedanken, ten eerste Corneel..."

Terwijl de pastoor verder ging met zijn lekenpreek, sloop een man over het kerkplein. Hij passeerde zonder omzien de wafelkraam, de kraam met elektronica en een rek met kinderkleren. Hij droeg een kostuum of hij bij de groep acteurs hoorde die de wijding van de kerk naspeelde, maar zijn gezicht was dat van een vreemdeling. Hij ging dwars door de menigte naar de kraam met koperen brocante, antiek en curiosa. Mevrouw de Cluijver wierp slechts een zijdelingse blik op hem. Als ze niet oplette, zou ramspoed Loowoude treffen, want wat was erger dan verbrande wafels?

Johan trok zich niets aan van monsterring door de burgers, boeren en buitenlui van Loowoude. Hij zette zich voor de kraam, leunend op zijn wandelstok met koperen knop, die hij met zijn reisvalies uit zijn Golf had kunnen redden voor die naar Corneels garage was afgevoerd. Daar stond hij dan, zijn lamp. Hij nam zijn hoed af. Met een gehandschoende vinger wees hij het object aan.

"Twee meier voor die petroleumlamp," zei hij.

"Het is een bijzondere lamp, eigendom van de Sint-Michielkerk sinds 1897. Wees er voorzichtig mee. Ze zeggen dat je er demonen mee kan vangen."

"Ik heb het licht gezien," antwoordde de steampunker. Hij betaalde, kreeg zijn lamp mee. "En tot volgend jaar!" riep hij de kramer toe. Erik en Claudia hadden al toegezegd dat hij kon logeren, elke keer als er weer een rommelmarkt in Loowoude was. Hij hoopte dat de lamp nooit meer tegen hem hoefde te spreken in het spookuur van Sint-Michiel.

Mevrouw De Cluijver keek hem na. Haar ogen vlamden blauw op, nauwelijks zichtbaar in het ochtendlicht.

*(c) Jack Schlimazlnik, 2017
Inzending ERIS 2017*